

ARBOGA KOMMUN

Biblioteksplan 2020-2022

Innehåll

1	Uppdraget	3
2	Styrdokument	4
2.1	Lokala styrdokument	4
2.2	Regionala styrdokument.....	5
2.3	Nationella styrdokument.....	5
3	Nuvarande biblioteksverksamhet.....	7
3.1	Biblioteksverksamhet i Arboga 2020.....	7
3.2	Nuvarande ansvarsområden och samverkan	7
3.2.1	Lokal samverkan	7
3.2.2	Regional samverkan.....	8
4	Biblioteksplan Arboga kommun 2020-2022.....	10
4.1	Vision	10
4.2	Uppföljning	10
5	Sju målformuleringar för folkbiblioteket.....	11
5.1	Biblioteket ska vara en mötesplats för alla.....	11
5.2	Barn och ungdomar ska prioriteras.....	11
5.3	Läsfrämjande arbete ska prioriteras	12
5.4	Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla	13
5.5	Biblioteket ska erbjuda medier på andra språk än svenska - mångspråksmedier.....	14
5.6	Biblioteket ska bidra till lärande och information	14
5.7	Bibliotekets utbud av medier ska präglas av kvalitet och allsidighet.....	15
6	Fyra målformuleringar för skolbiblioteken	16
6.1	Grundskolan.....	16
6.2	Gymnasiet.....	16
6.3	Läsfrämjande	17
6.4	Mångspråk	17
6.5	Information och lärande.....	18
6.6	Medier	18
7	Bibliotekslagen.....	19

1 Uppdraget

I enlighet med Bibliotekslagen (SFS 2013:801 § 17) ska varje kommun upprätta en Biblioteksplan. Biblioteksplanen ska vara övergripande och utgå från kommuninvånarnas behov av biblioteksservice, från de allra yngsta till de allra äldsta.

Syftet med planen är att presentera en tydlig överblick över bibliotekets verksamheter, ge dessa en strategisk vägledning samt tydliggöra en framtida inriktning för hela kommunens biblioteksverksamhet. I Biblioteksplanen för 2020-2022 omfattas Arboga bibliotek, skolbiblioteket och medborgarkontoret.

Relevant för kommunens biblioteksverksamhet är kapitel 2 i skollagen (SFS 2010:800) med bestämmelser om skolbibliotek i § 36. I denna paragraf stadgas att elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.

2 Styrdokument

2.1 Lokala styrdokument

I Strategisk och ekonomisk plan 2020-2022 redogörs för kommunfullmäktiges övergripande vision 2030: *Arboga - plats för inspiration*, och för de strategiska områden kommunen arbetar inom för att uppnå denna vision. Av dessa är det främst Inspirerande livsmiljö och Inspirerande livslång lärande som berör bibliotekets verksamhet.

Inspirerande livsmiljö

I Arboga finns plats för inspiration, här finns plats att utveckla idéer och tänka nya tankar. Fritids- och kulturlivet är rikt och erbjuder något för alla samt bidrar till bättre folkhälsa och integration.

De unika miljöerna i Arboga tas till vara och utvecklas. Här finns många alternativ för boende och möjligheter till pendling är bra. Kommunen ska aktivt delta i bostadsutvecklingen i samarbete med andra aktörer och entreprenörer. Det gör att allt fler väljer att bosätta sig i Arboga.

Det känns tryggt att bo och vistas i Arboga. Kommunen arbetar förebyggande mot brott genom att skapa trygga miljöer och stärka de sociala nätverken både på grupp- och individnivå. En god social välfärd erbjuds utsatta grupper.

Servicen och kvaliteten på tjänsterna till invånarna är bra, i staden och på landsbygden. Arbogaborna känner att de bor i en kommun med tillgängliga och väl fungerande verksamheter som bidrar till god livskvalitet i livets alla skeden. Det finns möjlighet för alla att vara med och påverka kommunens verksamheter.

Arboga är ett demokratiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Här råder hög tolerans och människor är jämlika och jämställda. Arboga ska vara en mångkulturell stad. Naturresurser som vatten och luft skyddas och används på ett varsamt sätt.

Arboga ska utveckla ett modernt stadsnät och bredband för alla i hela kommunen.

Inspirerande livslångt lärande

Trygghet, delaktighet, kreativitet och kompetens är ledord för Arbogas förskolor, fritidshem och skolor. Alla barn och elever blir sedda och får

uppmärksamhet. Arboga ska ligga i framkant både gällande kvalitet och arbetsmiljö.

Arbogas skolor inspirerar till nyfikenhet och lust att lära. Kompetenta lärare och ett bra ledarskap på alla nivåer bidrar till en god lärmiljö där eleverna utmanas, utvecklas och lyckas utifrån egna förutsättningar. Mötet, samspelet och dialogen mellan pedagog, barn, elev och föräldrar genomsyrar hela skoltiden.

Arbogas skolor håller hög kvalitet och det goda samarbetet med näringslivet utvecklas ständigt. Det ger barn och elever goda kunskaper och bra förutsättningar att gå vidare till högre studier eller arbete efter avslutade utbildningar.

Vuxenutbildningen bidrar till det livslånga lärandet och ger alla en ny chans. Det ska finnas goda möjligheter att läsa allt från grundläggande vuxenutbildning till universitetsstudier på distans.

2.2 Regionala styrdokument

Vägledande vid utarbetande av biblioteksplanen har också varit Regional Kulturplan för Västmanland 2019-2022 där det slås fast:

"Det övergripande målet är att ge stöd till folkbiblioteken i länet så att dessa ska kunna ge service till allmänheten och bli självklara samverkanspartners på lokal nivå när det gäller infrastruktur för lärande och kultur."¹

I samma styrdokument konstateras:

"Genom en kulturell infrastruktur i hela länet främjas alla invånares möjligheter till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor."

2.3 Nationella styrdokument

De nationella kulturpolitiska målen som antogs av riksdagen 2009², ska styra den statliga kulturpolitiken men även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och regioner.

I likhet med Bibliotekslagen betonar målen yttrandefrihetens betydelse för samhällets utveckling, och för individens:

¹ Regional Kulturplan för Västmanland 2019-2022, s. 28

² Tid för kultur, Prop. 2009/10:3

"Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kultur-livet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling."

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- *främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,*
- *främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,*
- *främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,*
- *främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,*
- *särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur³*

Kulturen är såväl en kraft att hämta styrka ur, som ett direkt uttryck för själva yttrandefriheten. Kulturens frihet och egenvärde ska värnas som ett fundament för samhällets demokratiska utveckling.

Barnkonventionen, FN:s konvention för barns rättigheter som blev svensk lag 1 januari 2020⁴, utgör en viktig utgångspunkt för folk- och skolbibliotek. I likhet med de Nationella kultur-politiska målen och Bibliotekslagen betonar Barnkonventionen yttrandefriheten, barns rätt att bli lyssnade på och förutsättningar för delaktighet i samhället.

"Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet."

³ Tid för kultur, Prop. 2009/10:3, s 26

⁴ Barnkonventionen, Lag (2018:1197)

3 Nuvarande biblioteksverksamhet

3.1 Biblioteksverksamhet i Arboga 2020

I kommunen finns ett centralt beläget folkbibliotek med lokaler som förutom bokhall innefattar möteslokaler och galleri. Lokalerna används flitigt av bland annat studieförbund, föreningar och studerande. Biblioteket hyser även kommunens Medborgarkontor samt konsumentvägledning.

Biblioteket har en betydande uppsökande verksamhet till olika boenden, dagliga verksamheter och enskilda.

Folkbiblioteket har ett mycket nära samarbete med grundskolan kring framför allt läsfrämjande och allmänskulturell verksamhet.

På kommunens sju grundskolor finns mindre bibliotek, varav ett är bemannat några timmar i veckan.

På Vasagymnasiet finns ett bibliotek med heltidsanställd fackutbildad bibliotekarie.

3.2 Nuvarande ansvarsområden och samverkan

3.2.1 Lokal samverkan

Fritids- och kulturförvaltningen ansvarar för kommunens folkbiblioteksverksamhet. Barn- och utbildningsförvaltningen ansvarar för skolbiblioteksverksamheten, men köper tjänster som medieinköp och fackutbildad bibliotekspersonal från folkbiblioteket. Ekonomisk ersättning utgår och upparbetade rutiner för samarbetet finns och fungerar bra.

Folkbiblioteket ansvarar för förskolans- och grundskolans kulturutbud i samverkan med skolornas kulturombud, inom samarbetet Kultur i skolan.

Folkbiblioteket, gymnasiebiblioteket och ett av grundskoleskolbiblioteken har gemensam bibliotekskatalog. Vasagymnasiet och folkbiblioteket delar också på kostnaderna för ett flertal databaslicenser.

Folkbiblioteket svarar för medieförsörjning och biblioteksservice till SFI, Högskolecentrums studenter och andra vuxenstuderande på exempelvis Komvux.

Kommunens olika boenden i socialförvaltningens regi förses enligt löpande schema med bokdepositioner och andra medier som film och musik. Privatpersoner med förhinder att själva ta sig till biblioteket erhåller Boken kommer-service med leverans till bostaden. I samarbete med de kulturombud som finns ute i verksamheterna, Kultur för äldre, anordnas träffar med boende och personal.

Så gott som all programverksamhet för vuxna på biblioteket arrangeras i samarbete med andra kommunala verksamheter, studieförbund eller andra lokala aktörer som arrangörsföreningar eller enskilda Arbogabor.

Folkbiblioteket samarbetar med Barnvårdscentralen kring bland annat föräldraträffar och bokgåva till nyblivna föräldrar.

Inom projektet Stärkta bibliotek har biblioteket arbetat målmedvetet med uppsökande verksamhet i kommunens 15 förskolor samt med språk- och studiestödande aktiviteter riktade till kvinnor med annat modersmål än svenska. Projektet som har pågått sedan hösten 2018 pågår åtminstone fram till september 2020. En eventuell förlängning av Stärkta biblioteksprojektet bygger på att ny ansökan om medel för 2020/21 beviljas av Kulturrådet.

3.2.2 Regional samverkan

Sedan 2015 ingår Arboga biblioteket i det regionala samarbetsprojektet Bibliotek i Västmanland som syftar till att öka servicegraden och tillgängliggöra bibliotekstjänster för invånarna i hela Region Västmanland. Projektet planerar avslutas under 2020 för att från 2021 övergå i regelrätt drift. Samarbetet omfattas bland annat av en gemensam katalog i ett webbaserat biblioteksdatasystem, en gemensam webbplats, gemensamma medietransporter, gemensamma e-resurser och arbetsgrupper i en gemensam organisationsstruktur. Under 2019 har ett regionalt samarbetsavtal slutits gällande drift, ekonomi och förvaltning.

Region Västmanland möjliggör ett omfattande nätverk för erfarenhetsutbyte och anordnar regelbundet kompetensutveckling för bibliotekens personal inom bland annat läs- och litteraturfrämjande arbete samt i digital kompetens.

Folkbiblioteken har rollen som nav för det läsfrämjande arbetet, inte minst via litteraturförmedling till barn och unga.

Den regionala kompetensförsörjningen handlar om att *"skapa samsyn kring hur att läsa, skriva och berätta hänger samman samt att skapa en medvetenhet kring hur läsning, högläsning liksom samtal och reflektion kring läsning uppmuntrar till eget skapande."*

4 Biblioteksplan Arboga kommun 2020-2022

4.1 Vision

Arboga kommuns biblioteksverksamhet ska vara angelägen för alla som befinner sig i kommunen, oavsett ålder, kön, bakgrund och förmåga. Bibliotekets tjänster ska anpassas och erbjudas allt efter Arbogabornas skiftande behov och samhällets utveckling.

För att detta ska vara en meningsfull strategi krävs att de samarbeten som biblioteksverksamheten bygger på förstärks, och att nya samarbetsformer utvecklas.

Bibliotekslagens portalparagraf, § 2, formulerar bibliotekens grundläggande uppdrag:

"Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla."

4.2 Uppföljning

Utifrån bibliotekslagen, skollagen och övriga styrdokument anger biblioteksplanen de mål som ska uppnås under åren 2020-2022.

Biblioteksplanen ska revideras vart tredje år.

I de årliga verksamhetsplanerna kommer det anges vilka aktiviteter som ska kopplas till de olika målen, och på vilket sätt de följs upp.

5 Sju målformuleringar för folkbiblioteket

5.1 Biblioteket ska vara en mötesplats för alla

Biblioteket är till för alla. Sedan tidigare strävar biblioteken efter att vara ett kommunens vardagsrum där man kan ta del av kultur, kunskap och information på olika sätt. Här ska man bara kunna koppla av eller låta sig inspireras av olika arrangemang eller det man hittar på bibliotekets hyllor. Dagens bibliotek är också en offentlig mötesplats med fler och annorlunda funktioner än tidigare. Många söker sig dit för att få tillgång till andra tjänster, som datorer och datorhandledning, utskriftsmöjligheter, kopiering, skanning med mera.

Många vänder sig också till biblioteket för att få information och vägledning till andra kommunala verksamheter eller myndigheter, och Arboga bibliotek erbjuder även kommunens konsumentvägledning i bibliotekets lokaler.

Vi vill att Arboga bibliotek även i fortsättningen ska kunna erbjuda detta mångsidiga utbud av medier och tjänster. För att kunna göra detta krävs att vi utvecklar och organiserar uppgifterna så att de bättre svarar mot de behov som finns.

För att uppnå detta ska vi:

- Erbjudna vissa tjänster som biblioteket idag tillhandahåller - exempelvis hjälp med utskrifter och ansökningar, vägledning till andra kommunala och statliga myndigheter och annan samhällsinformation - inom ramen för Medborgarkontoret.
- Utveckla samarbetet kring kulturarrangemang mellan biblioteket, studieförbund och arrangörsföreningar
- Erbjudna funktionell, teknisk utrustning för bibliotekets besökare
- Erbjudna en inbjudande och trivsamt miljö

5.2 Barn och ungdomar ska prioriteras

Barn och unga är en prioriterad grupp i bibliotekslagen såväl som i andra styrdokument.

Läskunnighet är en grund för delaktighet i samhället och kulturlivet, och för yttrandefriheten. Folkbiblioteken ska enligt bibliotekslagen

ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

För att nå så stor del av barn och unga som möjligt krävs att biblioteket gör det möjligt för barn och unga att vara delaktiga i verksamheten genom exempelvis medie- och programval och lokalernas utformning samt ge-nom personalens uppsökande verksamhet. Aktiviteter som engagerar föräldrar är viktiga. Biblioteket ska sträva efter att nå fler av Arbogas barn och deras föräldrar genom att erbjuda ett rikt utbud av medier, tjänster och berikande upplevelser.

För att uppnå detta ska vi:

- Vidareutveckla samarbetet med BVC, förskola och grundskola
- Vidareutveckla samarbetet med Kulturskolan och förvaltningens övriga fritidsverksamheter för barn och ungdom
- Fortsätta samarbetet med andra arrangörer i projektet "Ett kulturliv för alla - teater" för att erbjuda familjeföreställningar för barn i förskoleåldern och deras föräldrar inom projektet Rutan
- Samarbete med Ungdomsfullmäktige bör återupptas

"Kan du läsa, står alla dörrar öppna." Martin Widmark, författare.

5.3 Läsfrämjande arbete ska prioriteras

Det anges i bibliotekslagen att folkbiblioteken särskilt ska främja läsning och tillgång till litteratur. Detta tillhör bibliotekens traditionella kärnuppdrag och betonas alltjämt starkt efter att särskilt barn- och ungas minskande förmåga och lust till läsning uppmärksamats i flera undersökningar.

Läsning som gemensam aktivitet för barn och föräldrar har också fått hård konkurrens av en mängd nya medier.

För att uppväga detta vill biblioteket fortsätta arbetet med att erbjuda ett aktuellt och attraktivt mediebestånd. Vi vill också tillsammans med våra olika samarbetspartners hitta nya och tilltalande sätt att interagera med Arbogaborna kring litteratur och läsning.

För att uppnå detta ska vi:

- Fortsätta det nära samarbetet med förskola och grund-skola kring lässtimulerande projekt, klassbesök med bokprat, programverksamhet och författarbesök
- Utveckla samarbeten och stöd till bokcirklar, högläsning och boksamtal bland kommunens boenden, studieförbund och andra sammanslutningar
- Utveckla och experimentera med hemsida och närvaro på sociala medier i syfte att väcka läslust
- Fortsätta satsningar på arrangemang med författarsamtal i en utsträckning som inkomna bidrag och budget medger

5.4 Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla

Biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning. Lokaler, men också medier ska vara anpassade till olika behov och förutsättningar. Exempelvis ska biblioteket kunna erbjuda både tryckta böcker och talböcker i olika format till den som av olika anledningar har svårt för att läsa vanlig text.

Biblioteksverksamhet ska också erbjudas den som på grund av funktionsnedsättning inte själv kan ta sig till biblioteket. För att bibliotekets tjänster ska upplevas som tillgängliga och anpassade till våra användares behov krävs väl utvecklade digitala tjänster som är lätta att hitta och använda.

För att uppnå detta ska vi:

- Vidareutveckla samarbetet med socialförvaltningen kring kulturaktiviteter inom äldreården och omsorgen via gruppen Kultur för äldre
- Tillsammans med socialförvaltningen utveckla och anpassa biblioteksservicen till olika gruppers behov inom särskilda omsorgen, särskilt de med kognitiv funktionsnedsättning.
- Kontinuerligt utveckla bibliotekets tjänster på nätet
- Främja egen nedladdning av talböcker för personer med funktionsnedsättning genom ökad information till fram-för allt skolans personal och till föräldrar

5.5 Biblioteket ska erbjuda medier på andra språk än svenska - mångspråksmedier

Biblioteket ska uppmärksamma de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska. Detta genom att tillhandahålla medier på språk relevanta för de som befinner sig i kommunen. Att få möjlighet att genom litteratur utveckla sitt eget modersmål är viktigt för att finna sig tillrätta i samhället och för att lära ett nytt språk. Lagen betonar också vikten av att biblioteken erbjuder medier på lätt svenska.

För att uppnå detta ska vi:

- Utveckla samarbetet med SFI och andra kommunala aktörer så att vi på ett medvetet och strategiskt sätt når berörda grupper
- Utveckla samarbetet med barn- och utbildningsförvaltningen för att nå barn, föräldrar och pedagoger med information om bibliotekets utbud av medier på andra språk än svenska och hjälpmedel för att läsa sig svenska

5.6 Biblioteket ska bidra till lärande och information

Främjandet av intresse för bildning, upplysning, utbildning och forskning utgör en av bibliotekets huvuduppgifter enligt lagen. Genom att tillgängliggöra kunskap inom olika fält ges förutsättningar att bemöta kunskapsresistens och genomskåda filterbubblor.

I bibliotekens uppdrag har sedan länge ingått att bidra till kommuninvånarnas eget informella lärande, liksom att stötta personer som studerar på distans för att under kortare eller längre tid komplettera sina formella meriter och yrkeskunskaper.

Bibliotekspersonalen möter dagligen människor i behov av hjälp för att kunna använda sig av de digitala tjänster vi alla förutsätts kunna hantera. Det kan röra sig om personer med relativt god kunskap inom det digitala området, men även om personer som i hög grad saknar grundläggande IT-kunnande. Den sistnämnda kategorin kan föras till det som betecknas som den digitala klyftan, det vill säga den grupp som till stor del står utan tillgång till datorer, smartphones och bredband. Denna grupp riskerar hamna utanför en rad samhällstjänster, utbildning och myndighetsinformation, och i

förlängningen utanförskap. Här har Medborgarkontoret en viktig roll att fylla.

Enligt bibliotekslagen § 7 ska folkbiblioteken *"verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet"*.

För att uppnå detta ska vi:

- Stödja människors lärande genom inköp eller fjärrlån av nödvändig litteratur, hjälp med datorer och studieplatser
- Bjuda in föreningar och andra aktörer till biblioteket för att presentera sina nätbaserade tjänster
- Presentera bibliotekets digitala tjänster på föreningsmöten, studiedagar, IT-verkstäder
- Samarbeta med föreningar och studieförbund i deras kursverksamhet kring Internet och nätbaserad kunskapsförmedling

5.7 Bibliotekets utbud av medier ska präglas av kvalitet och allsidighet

Stadsbibliotekets utbud av alla slags medier ska vara aktuellt, brett och mångsidigt. Det ska gallras, förnyas och kompletteras regelbundet.

Biblioteket ska köpa in medier av god kvalitet i ämnen som efterfrågas av våra besökare.

En avvägning måste hela tiden ske mellan olika format, som tryckta medier, ljudböcker, e-böcker, databaser, film liksom mellan olika gruppers särskilda behov och efterfrågan.

För att uppnå detta behöver biblioteket:

- Utarbeta en medieplan för att enkelt kunna se utveckling och användning av bibliotekets mediebestånd
- Följa upp användande och utveckling av databaser och e-böcker
- Följa upp användande av musik och litteratur på cd och mp3, film på dvd.

6 Fyra målformuleringar för skolbiblioteken

6.1 Grundskolan

Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Sedan 1970 har kommunbiblioteket haft ett nära samarbete med grundskolan, och fungerat som skolbibliotek med ansvar för inköp av all skönlitteratur och större delen av den så kallade bredvidläsningslitteraturen i skolans alla ämnen. Inför varje läsår förbereder personal på biblioteket bokdepositioner med lämpligt bestånd som skickas till kommunens grundskolor. Sedan läsåret 2014/15 deponeras böcker i biblioteksrum på de olika skolenheterna.

Folkbiblioteket svarar för fackutbildad bibliotekarie (ca 25 timmar/vecka) och biblioteksassistent (ca 20 timmar/vecka). Denna resurs används av skolan vid regelbundna biblioteksbesök för att få boktips och vägledning i informationssökning i den gemensamma bibliotekskatalogen och olika databaser. Dessa schemalagda klassbesök i år 3- 5 uppgår till ca 150 besök/läsår.

6.2 Gymnasiet

På Vasagymnasiet finns en heltidsanställd, fackutbildad bibliotekarie som är en del av den pedagogiska personalen. Biblioteket på Vasagymnasiet arbetar för elevernas ökade måluppfyllelse och biblioteket fungerar som en pedagogisk resurs för elever och lärare, med både fysiska och digitala medier inköpta utifrån verksamhetens behov. Inköp av aktuella medier görs för att komplettera de läromedel som används i undervisningen.

Nyutgivna romaner köps in regelbundet som en del i att öka läslusten. Det finns flera tjänster och anpassade medier som underlättar studierna för elever i behov av extra stöd.

Bibliotekets verksamhet integreras i undervisningen och informationspass i medie- och informationskunskap, informationssökning, källkritik samt bibliotekskunskap ges till alla klasser.

Biblioteket uppmärksammar och belyser aktuella händelser som sker i samhället med bland annat utställningar och bokskyltning.

Gymnasiebiblioteket och folkbiblioteket ingår i den regiongemensamma bibliotekskatalogen och delar också på kostnaderna för ett flertal databaslicenser.

6.3 Läsfrämjande

Skolbiblioteket är en pedagogisk resurs som bidrar till ökad måluppfyllelse i skolan. Skolbiblioteket ska stötta skolans arbete med att väcka elevernas läslust, främja deras läsförståelse och inspirera till skrivande och språkglädje. Stor vikt ska läggas på att nå i synnerhet lässvaga elever.

Mediebeståndet ska vara aktuellt och intresseväckande och innehålla både skön- och facklitteratur. Skolbiblioteket ska också medverka till att eleverna får erfarenhet av andra konstnärliga uttrycksmedel än det skrivna språket. Kultur i skolan ge elevernas möjlighet att ta del av scenkonstprogram där olika uttryckssätt ingår.

För att uppnå detta ska vi:

- Förnya grundskolans medier regelbundet och i samförstånd mellan folkbibliotek och skola
- Förnya gymnasiebibliotekets medier regelbundet och i samförstånd med skolans pedagoger och elever
- Planera så att anpassade medier finns på alla skolor
- Främja olika läsprojekt genom samarbete mellan olika skolstadier och mellan skola och folkbibliotek
- Planera och genomföra skolans övriga kulturutbud i samarbete mellan skolans kulturombud och folkbiblioteket

6.4 Mångspråk

Forskningen visar att elever som har tillgång till litteratur på sitt eget modersmål bättre kan tillgodogöra sig ett nytt språk. Det underlättar inläring av såväl svenska som andra skolämnen. Ett närmare samarbete mellan hemspråklärarna och lärare i svenska som andra språk, skulle leda till en större förståelse av de nyanlända barnens behov.

För att uppnå detta ska vi:

- Utöka beståndet av litteratur på andra språk än svenska.
- I samverkan med folkbiblioteket bygga upp ett rörligt bestånd av medier på andra språk än svenska av olika svårighetsgrad,

som kan deponeras på den skola där behovet av medier på ett visst språk är störst.

- Eftersträva samverka med hemspråkslärare, språkhandledare och lärare i svenska som andra språk.

6.5 Information och lärande

Ny teknik leder till nya utmaningar för skolbiblioteksverksamheten. Vår ambition är att kunna erbjuda eleverna grundläggande undervisning i informationssökning och källkritik, liksom kontinuerligt stöd i det dagliga skolarbetet.

För att uppnå detta ska vi:

- Erbjuder alla schemalagda klasser lektioner i informationssökning och källkritik, såväl på klassnivå som på individnivå, anpassad efter elevernas behov.

6.6 Medier

Skolbiblioteken bör se över sitt bestånd och sina inköp av elektroniska medier. Servicen med egen nedladdning (Legimus) och speciella medier anpassade för olika former av läshinder kan utökas. Arbetet med att marknadsföra bibliotekens databaser bör utökas.

För att uppnå detta ska vi:

- Ha ett aktuellt bestånd av användbara databaser
- Undersöka möjligheten att använda e-böcker och e-tjänster i större utsträckning företrädesvis i samarbete med Bibliotek i Västmanland
- Undersöka möjligheten att teckna avtal för e-böcker och e-tjänster som vänder sig till barn och unga, företrädesvis i samarbete med Bibliotek i Västmanland
- Fortsätta samarbetet med specialpedagogerna kring egen nedladdning.

7 Bibliotekslagen

SFS nr: 2013:801

Departement/Myndighet: Kulturdepartementet

Utfärdad: 2013-10-31

Tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, regionerna, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, regioner, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar regionerna och de kommuner som inte ingår i en region.

4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.

5. För lånecentraler ansvarar staten.

6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag. Lag (2019:961).

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje region och de kommuner som inte ingår i en region ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. Lag (2019:961).

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen. Lag (2017:768).

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och regioner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Lag (2019:961).

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.

Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.